

Till

Kommunstyrelsen
Nämnd för livslångt lärande
Sydnärkes överförmyndarnämnd

För kännedom

Fullmäktiges presidium

Revisionsgranskning, uppföljning av revisionsprojekt

Kumla kommuns revisorer har följt upp tre revisionsprojekt genomförda under innevarande mandatperiod. Uppdraget ingår i revisionen för år 2018 och har beslutats utifrån den risk- och väsentlighetsanalys revisionen genomfört för verksamhetsåret.

I granskningen har följande tre revisionsprojekt följts upp:

- Förstudie av servicecenters uppdrag och funktion
- Likvärdig skola
- Granskning av kommunens överförmyndarverksamhet

Syftet har varit att ge en sammanhållen bild av genomförda projekt och vilka åtgärder som vidtagits sedan projekten genomfördes.

Utifrån den information som framkommit i uppföljning kan vi konstatera att åtgärder har genomförts inom de granskade områdena. Ett antal rekommendationer kvarstår dock fortfarande.

Följande rekommendationer kvarstår:

Förstudie av servicecenters uppdrag och funktion

- Den interna utvärderingen bör kompletteras med en medborgarundersökning i syfte att få fram ett brukarperspektiv.

Likvärdig skola

- Nämnden ska tillse att elever i behov av studiehandledning på modersmål kan få det och att studiehandledningen ges i den omfattning och form som bäst gynnar elevens utveckling mot målen (5 kap 4 § skolförordningen).
- Nämnden bör upprätta en kompetensförsörjningsplan på kort och lång sikt. Beaktas bör även vilka förutsättningar varje skolenhet har att erbjuda likvärdig utbildning av legitimerad och behörig personal.

Granskning av kommunens överförmyndarverksamhet

- Reglementet för överförmyndaren bör revideras. Av reglementet ska framgå att överförmyndaren har budgetansvar samt vem som fastställt detsamma.
- Överförmyndaren ska fortlöpande delges information om det ekonomiska utfallet, förslagsvis i samband med fastställda månatliga möten.

- Fördjupande granskningar bör genomföras inom samtliga kategorier av ställföreträdarskap (godmanskap, förvaltarskap, förmyndarskap, godmanskap ensamkommande barn/ungdomar). Samtliga årsräkningar avseende förvaltarskap bör djupgranskas.

Revisorerna önskar att kommunstyrelsen, Sydnärkes överförmyndarnämnd samt nämnd för livslångt lärande inkommer med synpunkter på granskningen samt denna skrivelse, senast den 31 mars 2019.

För revisorerna i Kumla kommun

Anders Svärd
Ordförande revisionen (2018)

Uppföljning av revisionsprojekt

Rapport

Kumla kommun

KPMG AB

2018-10-15

Antal sidor 17

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
2.4	Läsanvisningar	4
3	Resultat av uppföljningen	5
3.1	Förstudie av servicecenters uppdrag och funktion	5
3.1.1	Revisorernas skrivelse	5
3.1.2	Kommunstyrelsens svar	6
3.1.3	Uppföljning 2018	7
3.2	Likvärdig skola	9
3.2.1	Revisorernas skrivelse	9
3.2.2	Svar från nämnd för livslångt lärande	9
3.2.3	Uppföljning 2018	11
3.3	Granskning av kommunens överförmyndarverksamhet	14
3.3.1	Revisorernas skrivelse	14
3.3.2	Överförmyndarens svar	14
3.3.3	Uppföljning 2018	15
3.4	Slutsats och rekommendationer	17

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

1 Sammanfattning

Vi har på uppdrag av Kumla kommuns revisorer genomfört en uppföljning av tre granskningar/förstudier genomförda under innevarande mandatperiod. Uppdraget avser revisionsåret 2018.

Utifrån den information som framkommit i uppföljning kan vi konstatera att åtgärder har genomförts inom de granskade områdena. Ett antal rekommendationer kvarstår dock fortfarande.

Kvarstående rekommendationer:

Förstudie av servicecenters uppdrag och funktion

- Den interna utvärderingen bör kompletteras med en medborgarundersökning i syfte att få fram ett brukarperspektiv.

Likvärdig skola

- Nämnden ska tillse att elever i behov av studiehundledning på modersmål kan få det och att studiehundledningen ges i den omfattning och form som bäst gynnar elevens utveckling mot målen (5 kap 4 § skolförordningen).
- Nämnden bör upprätta en kompetensförsörjningsplan på kort och lång sikt. Beaktas bör även vilka förutsättningar varje skolenhet har att erbjuda likvärdig utbildning av legitimerad och behörig personal.

Granskning av kommunens överförmyndarverksamhet

- Reglementet för överförmyndaren bör revideras. Av reglementet ska framgå att överförmyndaren har budgetansvar samt vem som fastställt detsamma.
- Överförmyndaren ska fortlöpande delges information om det ekonomiska utfallet, förslagsvis i samband med fastställda månatliga möten.
- Fördjupande granskningar bör genomföras inom samtliga kategorier av ställföreträdarskap (godmanskap, förvaltare, förmyndarskap, godmanskap ensamkommande barn/ungdomar). Samtliga årsräkningar avseende förvaltare bör djupgranskas.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

2 Inledning/bakgrund

Vi har på uppdrag av Kumla kommuns revisorer genomfört en uppföljning av ett antal granskningar/förstudier genomförda under innevarande mandatperiod. Uppdraget avser revisionsåret 2018.

Utöver grundläggande granskning, inklusive granskning av delårsrapport och årsredovisning, har revisorerna under de tre första åren av innevarande mandatperiod genomfört granskningar/förstudier av följande:

2015

- Förstudie av servicecenters uppdrag och funktion

2016

- Granskning av biståndshandläggning och verkställighet inom hemtjänsten
- Likvärdig skola
- Granskning av kommunens överförmyndarverksamhet
- Förstudie angående styrande dokument

2017

- Granskning av arbetsgivarfrågor
- Granskning av förberedelserna inför införandet av Dataskyddsförordningen
- Granskning av gymnasieskolan
- Granskning av koncernsamordning inkl. kommunstyrelsens uppsikt över de kommunala bolagen

Vi har följt upp vilka åtgärder som har vidtagits av respektive granskad nämnd med anledning av bedömningar som revisionen har lämnat avseende följande granskningar/förstudier:

- Förstudie av servicecenters uppdrag och funktion
- Likvärdig skola
- Granskning av kommunens överförmyndarverksamhet

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med uppföljningen har varit att ge en sammanhållen bild av genomförda projekt. Uppföljningen ska ligga till grund för ansvarsprövningen och det fortsatta revisionsarbetet.

Granskningen avser kommunstyrelsen, nämnd för livslångt lärande samt överförmyndaren.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

2.2 Revisionskriterier

I denna granskning har de huvudsakliga revisionskriterierna utgjorts av:

- Kommunallagen
- Resultaten från tidigare granskningar

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Studie av rapporter, missiv, yttranden samt övriga skrivelser relaterade till respektive granskningsprojekt
- Telefonintervju med ansvarig tjänsteperson i nämnd där fördjupningsgranskning genomförts.

Rapporten är faktakontrollerad av Överförmyndaren, förvaltningschef Förvaltning för livslångt lärande samt förvaltningschef Kultur- och fritidsförvaltningen.

2.4 Läsanvisningar

Den här rapporten innehåller text som hämtats från de granskningar som följs upp samt de yttranden som följde. För att förenkla för läsaren har texterna från rapporterna och yttrandena förkortats och omarbetats i syfte att sammanfatta dem och för att infoga dem i den här rapportens disposition.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

3 Resultat av uppföljningen

3.1 Förstudie av servicecenters uppdrag och funktion

Förstudien av Kumla kommuns servicecenters uppdrag och funktion ingick i revisionsplanen för år 2015. Syftet med förstudien var att bedöma huruvida det fanns ett behov av att inleda en fördjupad granskning.

Förstudien var avgränsad till kommunens servicecenter.

Under hösten 2015 genomfördes en uppföljning av Servicecenters verksamhet (2015-12-10) av kommunen. I rapporten framkommer en rad konkreta exempel på vad som skulle behöva utvecklas och hur det skulle kunna göras.

3.1.1 Revisorernas skrivelse

Förstudien utmynnade i en skrivelse från revisorerna till kommunstyrelsen (2015-09-07). Skrivelsen innehåller följande konstateranden, bedömningar och rekommendationer:

- Sammanfattningsvis konstateras att det inte finns någon utvärdering av projektet utifrån uppsatta mål.
- Revisorerna bedömer utifrån förstudien att i samband med den interna utvärderingen (planerad till hösten 2015) bör följande genomföras:
 - Den interna utvärderingen bör kompletteras med en medborgarundersökning i syfte att få fram ett brukarperspektiv.
 - Inom ramen för den interna utvärderingen bör en kartläggning av personalens kompetens genomföras i syfte att kvalitetssäkra den information som lämnas till medborgarna vid kontakt med servicecentret.
 - Vid ärenden som rör myndighetsutövning bör medborgaren vidarekopplas till ansvarig tjänsteman utan fördröjning. Servicecenter är inte ämnad för hantering av ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda.
 - Det är av stor vikt att ansvarsområden och befogenheter mellan servicecenter och kommunens förvaltningar förtydligas och fastställs för att säkerställa att medborgare erhåller rätt information.
- Revisorerna avser att ta del av den interna utvärderingen för att därefter fatta beslut om en fördjupad granskning ska genomföras.

Utöver de bedömningar och rekommendationer som kom av förstudien har revisorerna även efterfrågat en skriftlig redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits med anledning av det som framkommer i uppföljningen.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

3.1.2 Kommunstyrelsens svar

Kommunstyrelsen behandlade ärendet 2015-11-04 § 145.

Revisorernas har även tagit del av en skriftlig redogörelse av kommundirektören av de åtgärder som vidtagits med anledning av kommunens uppföljning av Servicecenters verksamhet, daterad 2016-09-05.

Av kommunstyrelsens svar till revisionen samt kommundirektörens redogörelse framgår följande:

- Kundundersökningar planeras att genomföras under första halvan av 2016 för att säkerställa vad servicecentrets målgrupp tycker om verksamheten. Offerter har beställts och visning av ett system har skett under senvår/sommar vilket kan användas som utvärderings- och utvecklingsverktyg på grupp- och individnivå. Utöver verktyget för utvärdering ser verksamheten i ledning av chef och teamledare över möjligheter på respons från fysiska besökare.

Kommundirektörens svar 2016: Kundundersökning planeras genomföras under hösten 2016.

- Verksamheten inväntar den interna utvärderingen som genomförs av kommunens utvecklingsstrateg. Utvärderingen syftar till att utvärdera verksamheten utifrån projektets mål.

Kommundirektörens svar 2016: Den interna utvärderingen är klar och har rapporterats till kommundirektör samt till verksamheten.

- Kompetenskartläggning på gruppnivå görs vid verksamhetens veckomöten där eventuella avvikelser under veckan tas upp. För enskilda anställda göra kompetenskartläggning och behovsplanering vid utvecklingssamtal och lönesamtal. För att säkerställa timvikariernas kompetensnivå ska en plan tas fram senast 2015-12-31.

All information som servicecenter lämnar ut utgår från de ärendebeskrivningar som fastställts tillsammans med förvaltningarna och bolagen.

Kommundirektörens svar 2016: Verksamheten har anpassats till att istället ha verksamhetsmöten efter eller före servicecenters öppnade för att på så sätt inte ha enbart vikarier som bemannar verksamheten. Därtill har en förtydligad introduktionsplan tagits fram och verkställt där förväntningar på vikarier fastställts tillsammans med en checklista. Vikarier arbetar enbart som komplement till ordinarie personal och inte ensamma med stöd.

- Handläggning och beslut rörande myndighetsutövning hanteras av handläggare på förvaltningen. Servicecenter kopplar samtal vidare och tar telefonmeddelanden och skickar till aktuella handläggare. Gällande vissa ärenden kan ansökningar mm. inkomma via fysiska besök, dessa registreras skyndsamt i aktuellt system och går sedan i pappersform till aktuell förvaltning.
- Gällande förtydligande av ansvarsområden och gränser så arbetar servicecenter utifrån ärendelistor och avtal mellan servicecenter och förvaltningar/bolag. Ärendelistorna ses över och revideras kontinuerligt och avstämningar mellan förvaltning och servicecenter görs regelbundet genom möten mellan kontaktpersonerna från respektive organisation. Översyn av samtliga ärendelistor

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

med förslag till justeringar och eventuella tillägg planeras genomföras under hösten 2015 och vara klar att kommuniceras med uppdragsgivare vid årsskiftet.

Kommundirektörens svar 2016: Respektive kontaktperson på servicecenter har tillsammans med sin kontaktperson gått igenom samtliga ärenden som lämnats i någon mån till servicecenter samt gått igenom de rutiner som hör till ärendena. Översynen har resulterat i att vissa justeringar har genomförts gällande gränsdragningar. Genomgångar av ärendelistor kontaktpersoner emellan ska också göras kontinuerligt under arbetsåret. I samband med denna strukturerade genomgång framkom vid diskussion på verksamhetsplaneringsdagen också behov för servicecenter att informera och sprida kunskap kring vad servicecenter utför. Därför tas informationsmaterial fram för att kontaktpersonerna på servicecenter ska kunna erbjuda att komma på t.ex. arbetsplatsträffar eller dylikt ute i förvaltningarna för att berätta om servicecenter.

3.1.3 Uppföljning 2018

Vid uppföljning av vilka åtgärder/insatser som vidtagits med anledning av revisorernas rekommendationer framgår följande:

- Kundundersökning med särskilt inriktning på Servicecenters verksamhet har inte genomförts. Däremot deltar Kumla kommun i SKL:s kvalitetsmätning Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK). Undersökningen visar att Kumla kommun förbättrat sitt resultat på de tre mått som Servicecenter framför allt berörs av. Resultatet av KKiK används enligt uppgift för att analysera vilka delar av verksamheten som kan förbättras ytterligare.

Hur stor andel av medborgarna...		2014	2017
... som skickar in en fråga får svar inom 2 arbetsdagar?	Kumla	98	100
	Medelvärde alla kommuner	83	86
... som tar kontakt med kommunen via telefon får ett direkt svar på en enkel fråga?	Kumla	59	71
	Medelvärde alla kommuner	49	51
... uppfattar att de får ett gott bemötande när de via telefon ställt en enkel fråga till kommunen?	Kumla	86	86
	Medelvärde alla kommuner	90	81

Kumla kommun har köpt in ett enkätverktyg, InSurvey, som kan användas av samtliga verksamheter i kommunen för t.ex. kundundersökningar. Enligt chefen för Servicecenter ser man över hur verktygen kan användas för en kundundersökning bland Servicecenters kunder. Undersökningen har inte genomförts ännu för att man inte har hittat en bra metod för att säkerställa att majoriteten av kunderna ska kunna svara på ett enkelt och tillförlitligt sätt. Detta då språkkunskaper och skriv- och läsförmåga varierar hos de som besöker eller på annat sätt kontaktar Servicecenter.

Kumla kommun

Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

- Kompetenskartläggning görs på individuell nivå vid medarbetarsamtal där behov av utbildning kartläggs.
Gällande kvalitetssäkring av information som lämnas ut vid kontakt med Servicecenter så arbetar samtliga medarbetare utifrån ärendebeskrivningar som fastställts av förvaltningarna och bolagen samt den information som finns på kommunens hemsida.
- Servicecenter ska enligt uppgift inte hantera ärenden som rör myndighetsutövning, undantaget fadersskapsärenden. Ärenden som rör myndighetsutövning tas emot av Servicecenter som dokumenterar i Pro Capita för att sedan lämna det vidare till förvaltningen.
Vid ärenden som gäller bygglov svarar Servicecenter på inkomna frågor samt hjälper medborgare med blanketter och ritningar. Ansökningar om bygglov som inkommer till Servicecenter skickas direkt till bygglovsavdelningen.
- Fastställande av Servicecenters ansvar och åtaganden görs genom en skriftlig överenskommelse mellan Servicecenter och respektive förvaltning/bolag. Överenskommelsen innehåller information om vilka åtaganden som Servicecenter och den aktuella förvaltningen/bolaget har, överenskommelsens giltighetstid samt hur ofta uppföljning ska ske (kvartalsvis). Bilagd till överenskommelsen finns kontaktpersoner och deras uppdrag samt en ärendelista. Ärendelistan listar de ärenden som servicecenter åtar sig att hantera på uppdrag av förvaltningen/bolaget. Enligt uppgift ses ärendelistan kontinuerligt över för att säkerställa att den endast innehåller ärenden som kan hanteras av Servicecenter.

Kommentarer

Utifrån vad som har framkommit i den här uppföljningen kan vi konstatera att arbetssätten för servicecenter har fått möjlighet att sätta sig sedan förstudien genomfördes 2015. Vi bedömer att fördelningen av ansvarsområden och befogenheter mellan Servicecenter och förvaltningarna/bolagen görs tydligt i de överenskommelser som finns och enligt uppgift fungerar samarbetet och kommunikationen bra.

Vi ser positivt på att kommunens resultat i KKiK, i de frågor som berörs av Servicecenters arbete, är goda i jämförelse med övriga kommuner samt i jämförelse med tidigare år.

Rekommendationen att genomföra en medborgarundersökning i syfte att få fram ett brukarperspektiv kvarstår.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

3.2 Likvärdig skola

Granskningen av om skolorna i Kumla kommun har förutsättningar att erbjuda likvärdig utbildning ingick i revisionsplanen för år 2016. Syftet med granskningen var att bedöma om skolorna har förutsättningar att erbjuda likvärdig utbildning.

Granskningen avser nämnd för livslångt lärande och omfattar grundskolan.

3.2.1 Revisorernas skrivelse

Revisionsrapporten utmynnade i en skrivelse från revisorerna till nämnd för livslångt lärande (2016-11-07). Mot bakgrund av genomförd granskning var revisorernas bedömning att:

- Nämnd för livslångt lärande kontinuerligt ska utvärdera resursfördelningssystemet så att eleverna i kommunen erbjuds likvärdig utbildning som ger dem förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt och, i de fall det behövs, särskilt stöd (2 kap. 8 a § SkoL)
- Nämnden bör stärka och utveckla arbetet med modersmål i kommunen. Det kan gälla både information, organisation och rekrytering av personal (10 kap. 7 § SkoL)
- Nämnden ska tillse att elever i behov av studiehandledning på modersmål kan få det och att studiehandledningen ges i den omfattning och form som bäst gynnar elevens utveckling mot målen (5 kap 4 § skolförordningen)
- Nämnden ska ge förutsättningar för och följa upp att elever i behov av särskilt stöd får det i omfattning och form som krävs för att de ska nå målen för utbildningen (2 kap 8 § SkoL)
- Nämnden bör upprätta en kompetensförsörjningsplan på kort och lång sikt. Beaktas bör även vilka förutsättningar varje skolenhet har att erbjuda likvärdig utbildning av legitimerad och behörig personal.
- Nämnden i sitt systematiska kvalitetsarbete ska följa upp vilka reella förutsättningar som rektorerna har att leda det pedagogiska arbetet vid sina skolenheter och lärarna att verka för en hög måluppfyllelse enligt skollag, läroplan och andra författningar (4 kap 3 och 5 §§ SkoL)

3.2.2 Svar från nämnd för livslångt lärande

Nämnd för livslångt lärande behandlade ärendet vid två tillfällen, sammanträde 2017-02-01 § 43 samt 2017-05-18 § 81 efter en skrivelse från revisorerna (2017-04-10) där tydligare svar från nämnden angående ett antal frågor efterfrågades. Nämnden lämnade därför två svar till revisionen daterade 2017-02-06 samt 2017-06-01¹.

Av nämndens svar framgår följande:

- **Resursfördelning.** Resursfördelningen utvärderas systematiskt varje år inför ett nytt budgetår.

Resursfördelningsmodellen utgår från två kriterier som används i SALSA: (i) Andel elever med utländsk bakgrund och (ii) föräldrars utbildningsnivå. Utöver dessa

¹ Antaget av nämndens ordförande på delegation enligt sammanträdesprotokoll 2017-05-18 § 81.

2018-10-15

faktorer finns en bastilldelning som täcker timplanen, ett generellt stöd tillägg som avser specialpedagog/stödundervisning kopplat till antal elever, småenhetstillägg för små enheter och riktade resurser till elever med fysiska funktionsnedsättningar.

Elevhälsans resurser kan fördelas om under läsåret utifrån elevernas behov. T.ex. kan skolsköterskor, specialpedagoger och kuratorer fördelas om under perioder eller permanent utifrån behov.

- **Elever med utländsk bakgrund.** Sedan oktober 2016 har förvaltningen en ansvarig chef för bland annat modersmålsundervisningen. Denne ansvarar för att information om rätten till modersmålsundervisning ges på ett systematiskt sätt vid starten av varje läsår. Inför läsåret 2017/2018 är rutiner för dessa under upprättande. I ansvaret ingår också att organisera modersmålsundervisningen utifrån det behov som finns i kommunen.

Bristen på modersmåls lärare försvårar utvecklingen av arbetet med att erbjuda eleverna undervisning i modersmål samt studiehandledning. Förvaltningen har deltagit i ett länssamarbete kring fjärrundervisning men projektet har inte kommit igång än. Under innevarande läsår har ett antal modersmåls lärare anställts och organisationens har förändrats. För närvarande tillgodoses behovet av modersmålsundervisning genom anställda lärare. Förvaltningen avser att handla upp fjärrundervisning om brist uppstår, snarare än att samverka med andra huvudmän i det projekt som nämnts.

Förvaltningen har flertalet gången annonserat efter lärare i svenska som andra språk. Ett arbete pågår att söka bidrag för att de lärare som visat intresse ska kunna vidareutbilda sig för att få behörighet i svenska som andra språk.

Studiehandledning söks av lärare som ser behovet, rektor beviljar ansökan och meddelar samordnaren som ser över organisationen och fördelar resurser. De flesta skolor använder studiehandledare som deltagare på lektion eller för att undervisa eleven enskilt/i mindre grupp. Det finns även digitala tjänster för fler modersmål att tillgå. Studiehandledning kan ske före eller efter lektionen. Det skiljer sig mellan skolorna vem som har kontakt och kommunikation med studiehandledare. Skolan har fått tid tilldelad centralt. Utifrån elevernas behov kan tiden se olika ut olika veckor.

- **Särskilt stöd.** Nämnden följer upp elevärenden som är extraordinära två gånger om året på arbetsutskottet.

Förutom resursfördelningsmodellen, modersmålsstöd, barn med fysiska funktionsnedsättningar och svenska som andra språk har nämnden tillfört 2 mkr som fördelas till elever i behov av särskilt stöd och skolor som har låga resultat.

Kartläggning av tillgången på datorer har genomförts för att säkerställa att tillgången på datorer är så som nämnden beslutat. Datorer har beställts där det saknats. Kartläggningen kommer att stämmas av igen i början av februari (2018).

Rekrytering av personal inom elevhälsan är ett bekymmer på grund av brist på kompetens. Kumla kommun försöker skapa attraktiva tjänster och erbjuda de som vill vidareutbilda sig till t.ex. specialpedagoger ska kunna få stöd för det både via bidrag från staten och från förvaltningen.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

- **Lärarnas legitimation och behörighet.** Kumla kommun arbetar hårt för att erbjuda attraktiva tjänster och hela tiden syna organisationen för att få ut maximal behörighet på skolorna och samtidigt ha en bra arbetsmiljö för lärarna. Tillsvidaretjänster erbjuds främst och förvaltningen har anställt kontorsvaktmästare för att avlasta lärarna.
- **Tillgång till vikarier.** Processen med att rekrytera vikarier har effektiviserats genom att ett fåtal personer är ansvariga för rekryteringen för att snabbare få in vikarier i systemet. Förvaltningen håller på att ta fram en kompetensförsörjningsplan och kommer ta hjälp av närliggande kommuners arbete kring detta.
- **Systematiskt kvalitetsarbete.** Förvaltningen har tagit fram verksamhetsplaner för respektive verksamhetsområde för att synliggöra enheternas resultat och tydliggöra förvaltningens åtgärder för att höja elevernas resultat.

Förvaltningen har utvärderat resursfördelningsmodellen tillsammans med skolledarna men kom inte fram till några önskade förändringar utifrån den ram som tilldelats.

Nämnden har tillsatt extra medel för att anställa administratörer både till förskolan och grundskolan för att skapa bättre förutsättningar för rektorerna att leda det pedagogiska arbetet. Under våren togs också beslut om att inrätta kompetensförsörjning för rektorstjänster.

Presidiet träffar alla rektorer tillsammans med verksamhetschefen för att gå igenom alla elevresultat, elev- och föräldraenkäter och kommer överens om gemensamma utvecklingsområden som följs upp på nästa presidieträff. Underlag från presidieträffarna rapporteras även till nämnd två gånger per år.

3.2.3 Uppföljning 2018

Vid uppföljning av vilka åtgärder/insatser som vidtagits med anledning av revisorernas rekommendationer framgår följande:

- Grundskolans resursfördelningsmodell utvärderas årligen av förvaltningens tjänstepersoner. Modellen presenteras och förklaras för nämnden. Modellens principer har inte förändrats men uppdateras årligen utifrån förändringar i elevunderlag och eventuella satsningar i skolan såsom t.ex. förändringar i strukturdelen (socioekonomisk fördelning) och ökad lärartäthet. Enligt uppgift fördelas så stor del av resurserna som möjligt ut till cheferna för att de ska ha möjlighet att göra prioriteringar utifrån de behov som finns i verksamheten.
- Arbetet med modersmål och studiehandledning har enligt uppgift stärkts genom att budget har anpassats i och med ett ökat behov och rutiner för beslut och organisation av modersmål och studiehandledning har tagits fram.

Rutiner kring dokumentation och handläggning av Svenska som andra språk, modersmål samt studiehandledning har tagits fram (samlat i en rutin).

Modersmål och studiehandledning finns numer i en egen organisation, Stationen, med en chef för modersmåls lärare och studiehandledare. Information till nyanlända om rätt till modersmål och studiehandledning ges i samband med inskrivning på Stationen där elevernas tidigare kunskaper kartläggs. Om en elev som inte är

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

nyanländ vill söka modersmål hänvisas vårdnadshavaren till e-tjänsten för detta. Återrapportering till nämnden gällande Stationens arbete har enligt uppgift skett en gång under våren 2018.

Enligt uppgift saknas modersmåls lärare i finska och engelska. Förvaltningen har sett över möjligheten till fjärrundervisning men har enligt uppgift beslutat att inte gå vidare med det på grund av de höga kostnaderna.

Sedan granskningen genomfördes har andelen av de elever som är berättigade modersmålsundervisning och som faktiskt deltar ökat från 33 % till 50 %.

Modersmålsundervisning (2017)	Kumla	Riket totalt
Modersmålsundervisning, andel (%) berättigade elever	16,7	27,1
Modersmålsundervisning, andel (%) berättigade elever som deltar	50,2	59,3
Modersmålsundervisning, andel (%) elever som deltar	8,4	16,1
SVA-undervisning, andel (%) elever som deltar	9,7	11,8

- Enligt *Rutin för fördelning av förvaltningsgemensamma medel för studiehandledning* är det rektor som beslutar om studiehandledning. Chef för Stationen fördelar gemensamma resurser för studiehandledning enligt följande principer:
 - Som huvudregel till nyanlända elever som gått kortare tid än två år i svensk skola
 - Längre period kan vara aktuell för elever med kort tidigare skolbakgrund
 - En timme/elev och vecka är normal omfattning
 - Flera timmar/vecka kan vara aktuellt för t.ex. helt nyanlända elever.

Ytterligare tid för studiehandledning kan beställas från Stationen men betalas då genom skolans budget.

- Rutinen för återrapportering till nämnden har ändrats från våren 2018. Istället för att som tidigare redovisa särskilt komplexa ärenden och åtgärder följer nämnden nu upp elever med åtgärdsprogram, anpassad studiegång, särskild studiegrupp och omfattande frånvaro. Nämnden följer upp vilka insatser som har satts in samt vilka effekter de har fått. Syftet är att få en tydligare bild av vilka behov som finns bland eleverna i verksamheten.
- Nämnden har fastställt en kompetensförsörjningsplan (2017-05-18, § 71) för Förvaltning för livslångt lärande. I planen analyseras personalsituationen utifrån barn- och elevantalsprognoser, åldersstruktur på personalen (kommande pensionsavgångar) och antalet uppsägningar på egen begäran samt anledningar till uppsägningen utifrån avgångsenkät.

Samtliga chefer inom förvaltningen har genomfört en kompetensinventering (år 2016/2017) utifrån vilken rekryteringsbehovet för förskola, grundskola och gymnasie- och vuxenutbildningen har kartlagts för 3-5 år framåt.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

Planen innehåller även kortare presentationer av SKL:s strategier för att möta rekryteringsbehov som anpassats utifrån situationen i Kumla.

Planen saknar dock analys/beskrivning av vilka förutsättningar som varje skolenhet har att erbjuda likvärdig utbildning av legitimerade lärare och behörig personal.

Enligt uppgift ska kompetensförsörjningsplanen revideras under hösten 2018.

- Vi har i den här uppföljningen tagit del av redovisning av det systematiska kvalitetsarbetet som en del av förvaltningens verksamhetsplan. Här framgår vilka åtgärder och projekt som genomförts, redovisning och analys av resultat.

Enligt uppgift har administratörer och biträdande rektorer anställts vid skolor och förskolor. Syftet med detta är att avlasta rektorerna samt att säkerställa framtida rekrytering av rektorer.

Kommentarer

Vi kan konstatera att arbetet har utvecklats i enlighet med flera av de rekommendationer som lämnades i samband med granskningen men att ett antal rekommendationer fortfarande kvarstår helt eller delvis.

Vi anser att det är positivt att det finns en ambition att fördela så stor del av resurserna som möjligt till rektorerna. I skollagen 2 kap. 9 § fastställs att rektor ansvarar för att leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolan, utifrån detta ser vi positivt på att rektor kontrollerar hur resurser används och fördelas inom den egna organisationen.

Vi ser positivt på att det har tagits fram rutiner rörande modersmål och studiehandledning samt att andelen elever berättigade till modersmål som deltar har ökat sedan granskningen genomfördes. Vi kan dock konstatera att det fortfarande saknas lärare i finska och engelska samt att nämnden inte får regelbunden information om behov och tillgång på studiehandledare och modersmålslärare. Rekommendation kvarstår: Nämnden ska tillse att elever i behov av studiehandledning på modersmål kan få det och att studiehandledningen ges i den omfattning och form som bäst gynnar elevens utveckling mot målen (5 kap 4 § skolförordningen).

Vi ser positivt på att en kompetensförsörjningsplan har tagits fram men konstaterar att planen saknar analys och beskrivning av förutsättningarna på skolenheterna att erbjuda likvärdig utbildning av legitimerade lärare. Rekommendationen kvarstår delvis: Nämnden bör upprätta en kompetensförsörjningsplan på kort och lång sikt. Beaktas bör även vilka förutsättningar varje skolenhet har att erbjuda likvärdig utbildning av legitimerad och behörig personal.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

3.3 Granskning av kommunens överförmyndarverksamhet

Granskningen av Kumla kommuns överförmyndarverksamhet ingick i revisionsplanen för år 2016. Syftet var att granska huruvida kommunens överförmyndarverksamhet är ändamålsenlig.

3.3.1 Revisorernas skrivelse

Revisionsrapporten utmynnade i en skrivelse från revisorerna till överförmyndaren (2016-11-07). Mot bakgrund av genomförd granskning var revisorernas bedömning att:

- Förvaring av årsräkningar snarast bör ses över eftersom dagens förvaringsmetod och hantering inte är förenlig med gällande lagstiftning. Dagens förvaringsmetod leder dessutom till ineffektivitet i det dagliga arbetet.
- Reglementet för överförmyndaren bör revideras. Av reglementet ska framgå att överförmyndaren har budgetansvar samt vem som fastställt detsamma.
- Delegationsordningen är bristfällig och bör kompletteras och därefter fastställas av överförmyndaren.
- Rutiner för ett systematiskt gallringsarbete bör fastställas, eftersom detta är en del av upprätthållandet av huvudmännens rättssäkerhet.
- En sammanträdesplan med månatliga möten mellan överförmyndarens och handläggarna bör fastställas.
- Överförmyndaren fortlöpande ska delges information om det ekonomiska utfallet, förslagsvis i samband med fastställda månatliga möten.
- Arbetet med den interna kontrollen bör prioriteras.
- Dagens metod för granskning av årsräkningar bör ses över, revideras och fastställas. Vidare bör fördjupade granskningar genomföras inom samtliga kategorier av ställföreträdarskap, (godmanskap, förvaltarskap, förmyndarskap, godmanskap ensamkommande barn/ungdomar). Samtliga årsräkningar avseende förvaltarskap bör djupgranskas.

I samband med granskningen lyfte revisorerna, i en skrivelse (2016-11-15) frågan till kommunstyrelsen om det funnits diskussioner om att ha en liknande lösning som i den norra länsdelen med en gemensam överförmyndarnämnd.

3.3.2 Överförmyndarens svar

Av överförmyndarens svar (2017-01-30) framgår följande:

- **Förvaring av årsräkningar.** Den tidigare hanteringen samt förvaringen av årsräkningar har setts över. Detta har resulterat i att kansliet har införskaffat aktskåp som inrymmer samtliga årsräkningar. Dessa är även byggda på ett sätt som kommer att underlätta samt effektivisera hanteringen av inkomna årsräkningar. Aktskåpen förvaras i samma rum som tidigare men eftersom det är begränsat vilka som har tillgång till detta rum samt att aktskåpen är låsta och nycklarna förvaras av överförmyndarkansliets personal så bedöms detta uppfylla lagstiftningens krav på hantering av detta material.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

- **Reglemente.** Det nuvarande reglementet kommer att revideras och detta arbete beräknas vara klart under hösten 2017. Det kommer att innehålla information som nu saknas bland annat budgetansvaret som åvilar överförmyndaren i Kumla kommun samt PUL-ansvar.
- **Delegationsordning.** Delegationsordningen kommer att ses över och kompletteras där det är nödvändigt och beräknas vara reviderad samt uppdaterad under våren 2017.
- **Rutiner för gallringsarbetet.** Detta arbete bedrivs nu och förslag till uppdaterad dokumenthanteringsplan är framtaget. Beräknas vara klart under våren 2017.
- **Sammanträdesplan samt ekonomi.** Månatliga möten kommer att äga rum mellan överförmyndaren samt enhetschef och handläggare. Dessa ska bokas i sammanträdesrum i Kumla stadshus. Enhetschefen ansvarar för att kalla till månatliga möten.

Mötena ska bland annat innehålla fortlöpande information om det ekonomiska läget samt hur arbetsrutinerna på kansliet fungerar. Detta för att överförmyndaren som ytterst ansvarig för verksamheten ska hållas uppdaterad.

- **Intern kontroll.** Arbetet med den interna kontrollen har skett kontinuerligt genom diverse kvalitetsavstämningar. Kansliet har arbetat med såväl måluppfyllelse som ändamålsenlighet. Kansliets enhetschef och handläggare har genomfört månatliga "teamträffar" där det exempelvis har tagits upp hur implementering och tolkningar av lagändringar och praxis ska göras.

Det ovanstående arbetet kan dock förtydligas på så sätt att det framgår att det är en del av den interna kontrollen. Kansliet ska även i stort se över arbetet med internkontroll och detta arbete påbörjas under våren 2017.

- **Granskningsmetod.** Nuvarande granskningsmetod som revisionen funnit är bristfällig kommer att ses över. Arbetet kommer att påbörjas under hösten 2017.

Överförmyndarkansliet (enhetschef) kommer att skapa en yta för överförmyndaren på politikerskärmen på Kumla.se där verksamhetens styrdokument så som delegationsordning samt övriga dokument och beslut som inte rör myndighetsutövningen men är av vikt för verksamheten kommer att finnas tillgängliga.

3.3.3 Uppföljning 2018

Vid uppföljning av vilka åtgärder/insatser som vidtagits med anledning av revisorernas rekommendationer framgår följande:

- De nya aktskåpen som har köpts in är brandsäkra.
- Överförmyndarens reglemente har reviderats, det nya reglementet är daterat 2017-06-15.

Överförmyndarens budgetansvar beskrivs på följande sätt i reglementet. "Överförmyndaren ska ha hand om överförmyndarens medelsförvaltning och följa av fullmäktige meddelade föreskrifter". Vid avstämning med överförmyndaren om vad denna skrivelse innebär framgår att det är oklart. Överförmyndaren har enligt uppgift ett formellt ansvar för budget men har inte juridiskt ansvar. Budget tas av

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

kommunstyrelsen, överförmyndaren är inte inkluderad i detta arbete. Det är för överförmyndaren oklart hur denne ska kunna ta ansvar för budgeten.

I enlighet med det svar som lämnades på granskningen 2017 har reglementet även kompletterats med uppgiften att överförmyndaren är personuppgiftsansvarig i enlighet med personuppgiftslagen. Personuppgiftslagen har dock upphört att gälla och har sedan maj 2018 ersatts av dataskyddsförordningen.

- Delegationsordningen har uppdateras och fastställts av överförmyndaren 2017-06-27. Delegationsordningen har kompletterats med den information som bedömdes som bristfällig i granskningen.
- Rutiner för gallring har tagits fram av handläggare utifrån dokumenthanteringsplanen. Rutinen har inte fastställts av överförmyndaren.
- Enligt uppgift från överförmyndaren har denne månatliga möten med handläggare på överförmyndarkansliet där denne får information och handlingar som berör verksamheten den senaste månaden. Överförmyndaren får dock inte fortlöpande uppföljning gällande det ekonomiska läget då överförmyndarkansliet inte har en budget för respektive kommun, det går därför inte att följa upp det ekonomiska utfallet för just Kumla kommun.
- Internkontrollplan för 2018 har tagits fram av handläggare på överförmyndarkansliet i samråd med kanslichefen utifrån en risk- och väsentlighetsanalys och antagits 2017-12-12 av överförmyndaren. Enligt uppgift från kansliet är tanken att överförmyndaren i framtiden ska vara delaktig i risk- och väsentlighetsanalysen. Av planen framgår rutin/system som kontrolleras, kontrollmoment, kontrollansvarig, frekvens på kontroller, metod, till vem resultatet rapporteras samt riskvärde. I dokumentet *Definitioner till intern kontroll 2018* beskrivs respektive granskningsområde något mer detaljerat, framför allt mätmetod/genomförande.
- En rutin för hantering av årsräkningar har tagits fram (2017-12-04) samt en mall för granskningsprotokoll, dessa är inte fastställda av överförmyndaren. Rutinen hantering av årsräkningar beskriver hur en årsräkning ska tas emot, kontrolleras, diarieföras samt hanteras om den bedöms som komplett respektive behöver kompletteras. Mallen för granskningsprotokoll innehåller checklistor över vad som ska ingå i en förgranskning, kontroll av grunduppgifter, materiell granskning samt fördjupad granskning.

För fördjupade granskningar används verksamhetssystemet Wärna för att välja ut vilka årsräkningar som ska granskas, samtliga årsräkningar ska granskas minst var fjärde år. Det finns inget system för att säkerställa att antalet årsräkningar som granskas under ett år är jämt fördelade över kommunerna eller att samtliga kategorier av ställföreträdarskap granskas årligen. Däremot granskas samtliga årsräkningar under en fyraårsperiod.

Årsräkningar avseende förvaltarskap hanteras på samma sätt som övriga årsräkningar.

Kommunerna i Sydnärke kommer att bilda en gemensam överförmyndarnämnd. Detta ska beslutas under hösten 2018. Överförmyndaren i Kumla kommun är positivt inställd till denna förändring och menar att det kommer underlätta samarbetet mellan kommunerna och även arbetet för det gemensamma överförmyndarkansliet. I och med

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

att den gemensamma överförmyndarnämnden bildas kommer ett nytt reglemente att tas. Därtill kommer överförmyndarnämndens budgetansvar att tydliggöras.

Kommentarer

Vi kan konstatera och ser positivt på att flera av de rekommendationer som revisorerna lämnade i samband med granskningen har åtgärdats. Dock kvarstår fortfarande ett antal rekommendationer.

Överförmyndarens reglemente har reviderats men ansvaret för budget är fortfarande inte tydliggjort. Reglementet innehåller även inaktuell information om personuppgiftslagstiftningen. Vi rekommenderar överförmyndaren att säkerställa att reglementet uppdateras i samband med att det bildas gemensam överförmyndarnämnd i Sydärke så att budgetansvar tydliggörs samt att uppgifter rörande hantering av personuppgifter överensstämmer med aktuell lagstiftning.

Vi ser positivt på att det upplevs finnas en god kommunikation och kontakt mellan överförmyndaren och överförmyndarkansliet. Vi kan dock konstatera att överförmyndaren inte delges information om ekonomiska utfall. Rekommendationen att överförmyndaren ska delges information om det ekonomiska utfallet kvarstår.

3.4 Slutsats och rekommendationer

Utifrån den information som framkommit i uppföljning kan vi konstatera att åtgärder har genomförts inom de granskade områdena. Ett antal rekommendationer kvarstår dock fortfarande.

Kvarstående rekommendationer:

Förstudie av servicecenters uppdrag och funktion

- Den interna utvärderingen bör kompletteras med en medborgarundersökning i syfte att få fram ett brukarperspektiv.

Likvärdig skola

- Nämnden ska tillse att elever i behov av studiehandledning på modersmål kan få det och att studiehandledningen ges i den omfattning och form som bäst gynnar elevens utveckling mot målen (5 kap 4 § skolförordningen).
- Nämnden bör upprätta en kompetensförsörjningsplan på kort och lång sikt. Beaktas bör även vilka förutsättningar varje skolenhet har att erbjuda likvärdig utbildning av legitimerad och behörig personal.

Granskning av kommunens överförmyndarverksamhet

- Reglementet för överförmyndaren bör revideras. Av reglementet ska framgå att överförmyndaren har budgetansvar samt vem som fastställt detsamma.
- Överförmyndaren ska fortlöpande delges information om det ekonomiska utfallet, förslagsvis i samband med fastställda månatliga möten.
- Fördjupande granskningar bör genomföras inom samtliga kategorier av ställföreträdarskap (godmanskap, förvaltarskap, förmyndarskap, godmanskap ensamkommande barn/ungdomar). Samtliga årsräkningar avseende förvaltarskap bör djupgranskas.

Kumla kommun
Uppföljning av revisionsprojekt

2018-10-15

2018-10-15

KPMG AB

Lovisa Jansson
Kommunal yrkesrevisor

Andreas Wendin
Kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.